

Uredništvo in uprava:
Strossmajerjev trg 1 / Tel. št. 73

Leto XXIV

Št. 18.

Kranj, 4. maja 1940.

Izhaja vsako soboto
Naročnina: celoletno din 40,
polletno din 20, četrtletno din 10

Anarhija v moderni družbi

Po pravici imenujejo mnogi današnjega človeka za spačeno kreaturo sedanjega časa, katerega označuje brezumna anarhija človeških duhov in njegovih idej. Produkti te dobe nudijo današnjemu človeku preobilno duhovno hrano, ki je ne more iz lastne nemoči in s tem zvezane splošne mehanizacije dojeti in prebaviti. To povzroča ne le običajno povprečnost, ampak naravnost dekadenco, ki je doma na vsakem poprišču, bodisi kulturnem, gospodarskem, političnem ali celo verskem. Po tem splošnem načelu dekadence se je oblikovala današnja družba in se še oblikuje bodoči mladi rod, ki ga tokovi duhovnih zmed vlečejo za seboj. Tu, ob tem vprašanju družbe se začne tragično poglavje današnje dobe.

Današnja evropska družba, ki jo pot nujno vodi k zatonu lastnega obstoja, išče uthe v svoji objestnosti, ob nemirnem stanju nečesa, kar je sicer mnogim znano, a drugim neznan oziroma si sploh ne želijo, da bi jim postalo znano. Brezbožna filozofija današnje družbe je zavrgla Boga, kot nesmiselno neznanko, ki jo prepušča kot metafizično utvaro redkim razmišljajočim duhovom. A mesto Boga postavlja ta brezbožna filozofija svoje malike: avtonomnost in popolno sproščenost človeške osebnosti, brezverski dialektični materializem, raso in narodnost. Te malike postavljajo današnja družba na svoje oltarje in se potaplja v gnusobi lastnega izživljanja. Tej družbi preti neizogibna propast četudi je mogoče daleč tisti čas, ki nam daje v tem oziru še premalo dovoljnih in otipljivih dokazov, vendar vsak razmišljajoči človek, ki stoji le malo izven tega močvirja, jasno uvideva, kakšna so početja sedanjega „rečloveškega“ človeka. Kdor pa se prepušča tokovom, ta pomenja le mrtev stvar, ki se izgublja in izginja, kot pogine žival v krvočelnosti sledeč svojim nebrzdanim nagonom.

Vsak malik današnje brezbožne filozofije se z obetajočim rajom na zemlji vtihotaplja v sleherno družabno obliko. Ti maliki prinašajo na pr.: v državnih oblikah najkrutejšo diktaturo, nesvobodo vesti in robsko lastništvo podjarmljenim narodom. Ob tej eliki položaj današnje državne oblike družbe, ki si lasti nadmoč in nadvlado, manjka temeljni nauk, ki bi postal gibal naravnih etičnih odnosov v družbi, to je ljubezen do sočloveka, do so-družbe. Ni čudno, da ne najde to osnovno gibal pravega razumevanja niti med vladajočimi in sicer to zato ker je današnja družba že v kalu zastupljena in pričakuje v vsakem pogledu senzacij ter naravnost čudežnih ukrepov. Malikovalstvo je torej domače ne le v državah, ampak na vsakem poprišču oziroma oblikah človeške družbe. Ta družba je vrgla iz svoje srede idejo o Bogu, zato se potaplja v malikovanje minljivih zemeljskih dobrin. Napovedala je pozitivnemu krščanstvu in posebno katolicizmu boj, združujoč v sebi vsa sredstva, ki ji nudijo orožje za to borbo v tej smeri gre pot neizogibno navzdol in je celo mogoče namen današnje moderne družbe zastupiti vse, kar je še dobrega.

Tej gnili in do dna izpriznjeni družbi pa postavlja katolicizem pozitivno gledanje ne le na svoja bližnjega, ampak tudi na Boga in stvarstvo. Kdo more danes sploh še dvomiti, da ni katolicizem edina oblika, ki more zaustaviti in preprečiti propad človeške družbe? Samo eno bi bilo treba, kar smo že zgoraj omenili, treba je le ljubezni, visoko načelo katolicizma in odpravljeno bo vsako zlo, ki ustvarja nered v družbi. Prepoved v smeri katolicizma, ki naj prekrši današnjega človeka, ker se je odtujil lastnemu namenu je danes tako nujen, da bi moral potegniti za seboj slehernega člana človeške družbe, ki mu je pri srcu obstoj te družbe. S posmehom gre do mnogi tekoimenovani „moderni“ mimo vseh načel katolicizma, toda, ali je njih lastno gledanje res zgrajeno na trdnih temeljih, to je pa drugo vprašanje. Vsako gledanje na svet in življenje, ki ni močno zasidrano v večnostnem naravnem zakonu, vsako tako gledanje

Ob rojstnem dnevu kneza - namestnika Pavla

V nedeljo 28. aprila je naš knez-namestnik Pavel praznoval 47 rojstni dan. Kakor se otroci zberejo v očetovi hiši, ko njihov varuh in vodnik slavi svoj rojstni dan, tako so se tudi jugoslovanski narodi in državljani Jugoslavije zbrali te dni v duhu okrog svojega krmarja in vodnika, ki s svojim modrim vladanjem čuva in bdi nad usodo naše domovine, nad usodo nas vseh. V teh težkih dneh se zavedamo še tembolj, kako potreben nam je moder in sposoben čuvár države.

Ko je knez-namestnik Pavle po pokojnem kralju Aleksandru prevzel v svoje roke državno krmilo, ko je pričel preurejati notranjo in zunanjo politiko naše države, mu s tem niso

bile zastavljene lahke naloge. Ustvariti mir in medsebojno sožitje ter harmonijo med sptimi brati v državi, je bila deviza vladanja kneza Pavla, ki je bila po vztrajnem toda iskrenem prizadevanju venčana lani 26. avgusta s sporazumom med Srbi in Hrvati, ki je odprl nove perspektive naše notranje državne konsolidacije in ureditve, ki pa je še bolj navzven ojačil ugled in moč naše države. Tako pomembne uspehe in rezultate je dosegel malokateri državnik pri nas v povojni dobi, zato bo sporazum v zgodovini Jugoslavije zapisan z zlatimi črkami kot delo kneza-namestnika Pavla, kot redek in odličilen državniški akt.

In če pregledamo zunanje politično pozornico v minulemu letu, bomo videli, kako knez-namestnik ni zamudil nobenega trenutka, da v političnem, diplomatskem in končno vojnem vrvežu očuva državo pred vsakršnimi pretresi in nevarnostmi, pred vojnimi požarom. Tudi nevtralnopolitično je težko voditi sprčo tako križajočih se gospodarskih in strateških interesov vojujočih se velesil. Po zaslugi modrega vodstva države kneza-namestnika Pavla in njegovih najožjih sodelavcev uživamo mir na mejah, varnost države na znotraj in zunaj ter s tem v zvezi gospodarski napredek in blagostanje.

Ob tej zadovoljivi in razveseljivi bilanci državnega vodstva kneza-namestnika Pavla je naša sveta državljanska dolžnost, da se vsi zberemo okrog svojega vodnika in krmarja pri skupnem delu za blagor države. Dolžnost tudi nas Gorenjcev je, da se pridružimo čestitkam vseh naših bratov po Jugoslaviji in vsem neštevilnim čestitkam tujih državnih poglavarjev, vlad in držav, katerim je ta naš praznik tudi njihov praznik. Bog živi kneza-namestnika Pavla! Bog živi dinastijo Karadjordjevičev z našim mladim kraljem Petrom II. Bog živi Jugoslavijo!

Kmečka zveza bo ustanovila blagovno centralo Pogajanja za prevzem Gospodarske zveze v Ljubljani

V ponedeljek se je v Ljubljani vršil šestanek zastopnikov zadrug iz vse Slovenije. In sicer je 35 zadrug poslalo svoje zastopnike, 13 zadrug pa pooblastilo, tako da je bilo skupaj zastopanih 48 zadrug.

Ze tri leta naši kmečki zadrugniki pripravljajo ustanovitev blagovne centrale za vso Slovenijo s sedežem v Ljubljani, pretekli ponedeljek pa pomeni končno odločitev v tem pogledu. Na sestanku sta bila namreč sprejeta dva principiela sklepa: 1.) Zbrani zastopniki zadrug so sklenili soglasno, da se ustanovi blagovna centrala; 2.) sprejet je bil sklep, da zadruge prevzamejo Gospodarsko zvezo v Ljubljani in jo pretvorijo v čisto novo zadrugno podjetje, v blagovno centralo, kot si jo one zamišljajo, ter s polnoma novim odborom. Gospodarska zveza ima v zalogi še nekaj blaga, največ pa so vredne njene nepremičnine. Sedaj se bo izvršila najprej ocenitev tega premoženja, vendar je pogodba sklenjena tako, da bodoča blagovna centrala ne bo prevzela nikakih pasiv Gospodarske zveze, ampak bosta pasive, če se bodo izkazala, padle v breme Zadrugne zveze.

je puho in brezmiselnost ter nevredno človeka in družbe. Tako gledanje človeka posurovi, zato je današnji svet poln krvavih borb za obstoj in iskanje življenjskega prostora. Katolicizem pa, ki je zgrajen na temeljih, ki ne poznajo sprememb in popravkov, ampak izhaja naravnost iz Boga, prinaša blagoslov in srečo družbi.

Družbi je treba odvzeti razkrajalni duh dekadence, treba je dati trdnosti temeljev, ki so zasidrani v pozitivnem gledanju katolicizma in minila bo vsaka zaskrbljenost ter pokvar-

jenost. Borbo proti zlu bo dosegla edino katoliško usmerjena družba in če pogledamo pri nekaterih celotnih velikih narodih, dobiva katoliški prepoved odprto pot. Ni to le trenutno gledanje za dobičkarstvom, ne, ampak trezno in resno motenje obstoja družbe. Vsako gledanje na svet v življenju in družbo pa se ob katoliškem gledanju razbije in razblini v prazno brezplodno frazarjenje. Katolicizem je edini ki bo mogel še osvojiti današnjo družbo in jo rešiti strašne anarhije, v kateri se nahaja.

Naš novi podlistek

SIN ČRNIH GORA

Avtor Joža Herfort

Roman dveh src in dveh orlov je to. Roman hrepenenja po svobodi, ljubezni, lepoti. Visoka pesem narave in njenih najrazbesnelejših elementov, ko se narava brani skrunilcev in uničevalcev. Roman zdravnika brez srca in duše in mladega, čustvenega a trdega gozdarja ter žene, ki družijo vsa trojko. Lepota narave in lepota mlade, čiste ljubezni, brez hrupa in divjosti — to bo naš novi roman dr. Joža Herforta.

Banovinska skupščina mladine JRZ

V nedeljo dne 16. junija t. l. se bo vršilo v Ljubljani mladinsko politično zborovanje združeno z občinim zborom MJRZ. Ta dan se bo zbrala v naši prestolnici slovenska mladina, da izpove svojo neomajno vdanost kralju, svojo zvestobo narodnemu voditelju ter svojo odločno voljo stati na straži domovine. V teh težkih časih je še bolj kot kdajkoli potrebno, da je vsa narodno zavedna slovenska mladina strnjena in enotna ter da z optimizmom zre v našo narodno in državno bodočnost.

Ze danes opozarjamo vse krajevne organizacije MJRZ, da začno z živahnimi pripravami za udeležbo na ta veliki zbor slovenske mladine.

Banovinski odbor MJRZ

Prijavljanje inozemcev

S čl. 2 uredbe ministrskega sveta o bivanju in kretanju inozemcev z dne 17. aprila 1940 je predpisano da se mora tuji državljan v roku 12 ur po dohodu v mesto stanovanja, najkasneje pa v 36 urah po prehodu državne meje osebno javiti pri pristojni krajevni policijski oblasti, ki ji mora pokazati svoje listine. V istem roku se mora osebno prijaviti tudi kadar spremeni kraj stanovanja. V mestih, kjer so posebna policijska oblastva, se mora prijaviti pri teh oblastvih, v drugih krajih pa pri pristojnem občinskem uradu. Daljša, a največ 36 urni rok velja samo tedaj, kadar je od vhodne postaje do kraja bivališča dolga pot. Če inozemec med potom kje izstopi za dalj kakor 12 ur, ali kje prenoči, se mora tudi v tistem kraju osebno prijaviti. Bivali sme samo v kraju, za katerega se glasi dohodna viza in samo dokler velja dohodna viza. Bivanje preko tega roka dohodne vize odbrava po ministrskem pooblastilu ban. Na isti način se mora osebno prijavljati tudi inozemec, ki ima dovoljenja za bivanje, a potuje v drug kraj po svojih poslih, ne da bi sicer spremenil kraj običajnega bivanja. Vsak inozemec, ki se ne bi pravočasno osebno prijavil, ali ki bi bival v kraljevini, preko roka vize in ni dobil za podaljšanje bivanja posebnega dovoljenja, bo kaznovan z zaporom do 30 dni, ali z denarno kaznijo do 1.500.— din. Poleg tega bo po izvršeni kazni takoj izgnan iz kraljevine.

Stanodajalci naj inozemca opozore na te dolžnosti takoj, ko se pri njih nastani.

BELEŽKE

V čigavem imenu je govoril. V odmoru je na koncertu APZ v Kranju spregovoril nekaj besed o pomenu slovenske univerze in o njeni dvajsetletnici tudi akademik Ekar. Nam se pa čudno zdi, da je ta gospod govoril v imenu ljubljanske univerze, ko je vendar — kot nam je znano — inškrbiran na beograjski univerzi. Naj bi tedaj meddržtevni odbor poiskal bolj primerne človeka za ta govor.

Naj se organizira tujski promet v obč. Križe

Prometne zveze

Prestavila naj bi se ograja pri hiši g. Debeveca in cesta višinsko zravnila med to hišo in belim kamnolomom, naslednji ovinek pa naj bi se kljub hišam vsaj nekoliko razširil. Od Tržiča naj bi proti Sv. Ani nova cesta vodila skozi Fabriko, da bi tako odpadel nevarni klanec. Dokler pa ta cesta ne bi bila modernizirana, naj bi se sprameksirala kot je od Nakla do Podvina, da ne bi bilo toliko prahu in blata. Od Sv. Ane do vrha Ljubelja naj bi se cesta uredila za tovorni in osebni avtomobilski osebni promet in tudi za motorne in avtomobilske dirke.

Od kriškega kolodvora proti Tržiču naj bi se železniška proga poglobila, s čemer bi bil nadvoz v Pristavi znatno nižji kot je v Naklem in vlaki bi po klanec lažje vozili. Potreben bi bil nov železniški most za težji, hitrejši in večji promet, obenem pa naj bi se primerno utrdil spodnji ustroj proge in položile močnejše tračnice, ker obstaja možnost, da se železniška proga nekoč podaljša s predorom pod Ljubeljem do Borovelj na Koroškem. S tem bi postala ta proga sposobna za mednarodni promet in bi se dobila krajša zveza med Ljubljano in Dunajem. Ta podaljšana proga z inozemstvom bi bila zelo velike gospodarske in tujskoprometne važnosti za ves tržiški okraj, posebno pa še za sam Tržič, ki bi bil na ta način obsejna postaja. Sedanja postaja bi se spremenila v tovorno in lokalno postajo Tržič-Bistrica. Proga bi se nadaljevala po sedanji predilniški železnici mimo Dekliškega doma s podvozom pod Blejsko cesto, dalje za vodo, kjer bi bila postaja Tržič za osebni promet in središči mesta z dohodom skozi Kolirjevo ulico.

Radi čimdalje večjega razvoja telefonskega prometa bo treba misliti na to, da tudi Tržič z okolico dobi avtomatično telefonsko centralo, zvezano s Kranjem in drugimi gorenjskimi kraji.

Kadar bo prišlo do preureditve drž. ceste z nadvozom v Pristavi, bi se prej morala popraviti občinska cesta od kriškega kolodvora skozi Križe do Pristave, ker bi bil v času modernizacije drž. ceste na to stransko cesto prenešer ves promet. Pravtako naj bi se preuredila cesta Tržič-Begunje za avtomobilski promet. Ze sedaj to cesto avtomobilisti radi uporabljajo kot zvezo z Bledom. Bodoča samouprava naj bi zgradila turistično-romarsko cesto Retnje-Kovor-Brezje in cesto Bistrica-Kovor-Podbrezje modernizirala.

Na postaji Križe-Golnik naj bi se zgradilo moderno postajno poslopje v gorenjskem slo-

gu, v katerem bi bila nastanjena tudi pošta, telegraf in telefon. tujsko-prometna pisarna in event. orožniška postaja. Postaja v Dupljah naj bi se modernizirala, elektrificirala in olepšala. Popravile naj bi se vse občinske ceste in pota, ki danes niso v najboljšem stanju.

Gostinski obrati

4.) Tujsko-prometno društvo bi imelo nadalje skrbeti za gradnjo primernih prostorov dalje nalogo skrbeti za prijetno in udobno nastanitev tujcev in obiskovalcev, brigalo naj bi se tudi za gradnjo primernih gostinskih obratov. Na Kriški gori bi se lahko zgradil komforten planinski hotel. Na hribu Poljana je lep prostor za tak velik planinski hotel, na katerem bi kakor kraljeval nad križkim poljem. Društvo bi imelo v evidenci tudi sobe in stanovanja po zasebnih hišah, ki bi se dala urediti za bivanje posameznikov ali družin, zlasti upokoencev, kateri žele bivati na deželi. Velike kmečke hiše bi kot nalašč služile v tak namen, saj imajo v podstrešju in drugje dovolj praznih sedaj neuporabljenih prostorov, ki bi se dali praktično preurediti. Za sinove in hčere, ki odhajajo sedaj z doma po svetu za kruhom, bi se dobila eksistenca s tem, da bi iz dote gradili take gostinke obrate za tujce, vse seveda z domačim materialom. Te stavbe za gostinske obrate naj bi bile zgrajene v gorenjskem domačem slogu, ravno tako tudi pohištvo v slovenskem slogu. Saj je lani izšla v Ljubljani strokovna knjiga: „Moderno pohištvo po slovenskih narodnih motivih“, ki je posebno za mizarje priporočljiva. Tujcem ugaja le tisto, kar je res pristno in svojsko narodno.

Olepšava kraja in gospodarska reorganizacija

5.) Tujsko-prometno društvo bi lahko delo tudi na področju proučevanja zgodovinskih spomenikov in starin v križkem okraju, v področju domače umetnosti, na ohranitev naravnih lepot kraja, na pogozdovanju okolisa itd. V Križah in Dupljah naj bi se ustanovile župnijske in izseljenjske muzeje. Obnovile naj bi se stare kapelice, znamenja ob potih, obnove in popravile naj bi se znotraj in zunaj cerkve. Društvo naj bi skrbelo tudi za smoteno nego gozdov, za obdelovanje rlehernega koščka zemlje, da se izkoristi do največje možnosti. Pospeševalo naj bi se živinorejo, mlekarstvo, ovčarstvo, semenogojstvo, sadjarstvo in vrtnarstvo, vkuhanje in sušenje sadja, čebelarstvo in sploh vse panoge, ki morejo služiti za čim večjo donosnost kmetijstva, z uporabo strojev, umetnih gnojil itd. Pospeševalo naj bi rejo malih živali, nabiranje zdravilnih rastlin in zelišč in gob po gozdovih. Skrbelo naj bi se za kmetijska in gospodinjstva predavanja in tečaje ter prirejal razstave, kar vse bi služilo pospeševanju gospodarstva in v blagor občanov. Posebno kmečki pridelki se v dobro razvitih letovskih krajih lahko ugodno prodajo.

Hotel „Jelen“ - bodoči „Kmečki dom“

Te dni je bila sklenjena kupoprodajna pogodba med „Hranilnico in posojilnico v Kranju“ in „Gorenjsko kmetijsko zadruzo v Kranju“, na podlagi katere je zadruga kupila od hranilnice poznani kranjski hotel „Jelen“. Ta hotel je hranilnica kupila pred 6 leti od g. Zabrata iz Bobovka, ki je sedanje poslopje zgradil na prostoru prejšnje stare Jelenove gostilne.

„Gorenjska kmetijska zadruga“ je itak nameravala graditi pri kolodvoru večje skladišče in bo hotelsko poslopje porabila izključno v gospodarske namene. Zato je treba našemu tako lepo razvijajočemu se kmečkemu združenstvu čestitati k temu uspehu. Zadruga bo pri Jelenu predvsem uredila velika skladišča, katera potrebuje za svoje blago, da je bodo dobile prostor v poslopju razne kmečke gospodarske, živinorejske in podobne zadruge in organizacije, imele bodo tu svoje pisarne, skratka se bo hotel pretvoril v nekak „Kmečki dom“, ki bo izhodišče in središče vsega kmečko-gospodarskega pokreta na Gorenjskem, bo to nekaka borza za prodajo kmečkih pri-

ganizacij, mnogo bolje služilo svojemur nameru, kot dosedaj. Gorenjska kmetijska zadruga bo znala vse te prostore bolje izrabiti, kot dosedanj lastnik, še prav posebno velikega gospodarskega pomena pa bo to poslopje za zadruzo iz tega vidika, ker bodo odpadle najemnine v raznih hišah, katerih plačuje zadruga sedaj letno okrog 70.000.— din.

Zadruga hoče v bodoče še bolj intenzivno skrbeti za povzdigo kmečkega gospodarstva in doseženi uspehi kažejo, da je na pravi poti. Pri kolodvoru bo pa zadruga gradila manjše skladišče in pa lastno nakladalno rampo.

V ta namen je železniška komisija že določila primeren prostor.

Na naslov železniške direkcije v Ljubljani

Kakor smo ravnokar izvedeli, namerava železniška uprava preložiti potniški vlak, ki odhaja iz Ljubljane proti Kranju in Jesenicam ob 7.05 uri za celo uro, tako da bi odhajal šele ob 8.05 uri dopoldne in prihajal v Kranj ob 8.55 uri, v Radovljico in Jesenice pa seveda z isto tako zamudo. V interesu občinstva pa ta sprememba nikakor ni, zlasti ne potujočega, ki ima opravka v Kranju in drugih krajih severno Ljubljane, ker bi prišel vsak potnik takorekoč sredi dopoldneva ali pa šele opoldne v dotični kraj, kjer je največ opravka pri uradih in poslovnju. Vozi se na stotine zasebnih nameščencev v Kranj in dalje ko morajo vsaj ob 8 uri zjutraj biti v Kranju. Vozi se pa tudi mnogo drugih poslovnih ljudi, ki imajo opravka v tovarnah in sicer v Kranju in Tržiču, pa tudi nekaj delavstva. Ker je prvi

vlak iz Ljubljane že ob 5.40 uri, bi morali vstajati vsi ti ljudje najmanj ob 5. uri zjutraj, kar je velika neprivlačnost, zlasti ko nimajo zvez z ostalimi vlaki, ki prihajajo v Ljubljano med 6 in 7 uro zjutraj.

Posebno je s to novotarijo prizadeto zas. nemščinstvo v Kranju in Tržiču, ki se v velikem številu vozi z vlakom ob 7.05 uri, ker bi moralo ustajati ob 5 uri zjutraj in se vračati šele ob 19.25 uri v Ljubljano. Nikakor ni v interesu žel. uprave, da ne obdrži toliko let uvedenega potniškega vlaka z odhodom ob 7.05 uri zjutraj, ki je za Kranj in Tržič ter Radovljico naravnost izredno gospodarskega pomena.

Z ozirom na navedeno prosimo žel. upravo, da na vsak način obdrži potniški vlak ob 7.05 uri iz Ljubljane proti Jesenicam.

Botri!

Birmanska darila, ure, zlatnino in srebrnino boste kupili dobro in poceni pri tv.

Botricee!

Drago Šegregur, urar
KRANJ, Vidovdanska c. 15.

Kulturni vestnik

Irena Spenko:

Kranj v slovstvu

Ni mnogo velikih in slavnih mož, ki so bili v Kranju rojeni. Skoro bi lahko rekli, da je onih več, ki so tu našli svoj zadnji počitek na pokopališču. Ivan Pregelj pravi v „Simonu iz Praš“, da je mesto res staro in slavno: „Iz leta devetinsitridesetega. Iz švoje prve — gomile. In še do druge čez dvajset let. In poslej? Samo še v ljubezni redkih romarjev, ki skozi gredo in plačati nimajo, romarjev, katerih bolno hrepenenje je pesem, ki je to mesto zapeti — ne zna.“

Med može, rojene Kranjčane, ki jih omenjamo v književnosti, spadata Valentin Mandelc izpod mesta, poznejši profesor v Varaždinu in Janez Bleiweis, živinozdravnik in tajnik kmetijske družbe, ki ga poznamo kot urednika „Novic“.

Več pa je literatov, ki so v Kranju nekaj časa živeli, med prvimi France Prešeren: pozneje marljivi raziskovalec njegovega rodovnika, Tomo Zupan; kranjsko ljudsko šolo je obiskoval Matija Valjavec, tu se je šolal tudi Simon Jenko, kot odvetnik je živel v Kranju pisatelj Janez Mencinger, njegov koncipient je bil nekaj časa Ivan Tavčar. Slovstveno so delovali tudi profesorji na kranjski gimnaziji, tako Janko Pajk, Franc Wiesthaler, pozneje Jože Debevec, Avgust Zigon, Ivan Grafenauer, Janez Gnidovec, Ivan Pregelj in še vrsta drugih.

Prvi, zaradi katerega je Kranj postal slaven, je France Prešeren. Prišel je sem v 2. polovici septembra 1846. leta. S seboj je pripeljal sestro Katro in Smoletovega nezakonskega sina Andreja Rudolfa, ki mu je bil pi-

sar. Kot spreten pravnik si je bil Prešeren kmalu pridobil lepo število klientov, a kot pesnik tudi v Kranju najbrž ni našel nobenega razumevanja. Meščanstvo ni kazalo zanimanja za slovensko književnost, dasi se je prav v tem času pričelo narodnostno zavedati. Prešeren je prišel v Kranj že napol str. Telesno zdravje in moč sta ga zapuščala, ustavila so se tudi pesniški viri. Verjetno je, da se je v kranjski družbi čutil še bolj osamljenega, kot je bil v Ljubljani. Občeval je sicer z nekaterimi ožjimi znanci, kot n. pr. z Urbančičevimi s Turna, z Jožefom Vestrom, profesorjem za kmetijstvo na ljubljanskem liceju in lastnikom gradu Šentpetra, z Jeronimom Ullrichom, ravnateljem Zoisovih fužin na Javorniku, zlasti pa s Karlom Florianom, katehetom Jurijem Grabnarjem in kaplanom Hüberjem. Le-ta je želel izdati versko-književni tdkn „Apostel Kranjski“ z literarno prilogo „Iskre“. V prošnji je poudaril, da nad 10 milijonov južnih Slovanov nima takšnega časopisa, ki pa bi bil tako zelo potreben, in omenil, da ima na svoji strani najboljše sotrudnike. Gotovo je pri tem mislil tudi na Prešerna. Prošnja je bila seveda odbita.

Kljub temu, da je Prešeren v poklicu ali pa v bralnem in zabavnem društvu kazine, ki so ga bili tisto leto ustanovili, lahko spoznal mnogo ljudi, vendar ni našel prijatelja, ki bi ga razumel in kakršnega je Prešeren zelo potreboval. Svojih svobodomiselnih nazorov tudi v Kranju ni spremenil. V nedeljo je prišel do cerkve in zavi nato v krčmo nasproti nje, mežnarju pa je naročil, naj gre namerito njega k maši in mu plačali polič vina. Za pesnikovo zdravstveno in gmotno stanje je imelo popivanje težke posledice. A ker vemo, kako mu je „sreče dar bila klofuta“, bomo njegovo ravnanje pač drugače presojali, kot ga je takratna kranjska družba. Proti koncu julija 1848. leta so se pokazali prvi znaki Pre-

šernove smrtne bolezni. Potrla ga je tudi smrt prijatelja Crobatha. Tako je moglo razlagati njegov poskus samomora „pri Jelenu“. Jeseni se je bolezen zelo poostila. Poleg telesnih muk je trpel pomanjkanje, ki sta ga blažila brat Jurij in Ana Jalenova, ki je ohranila pesnikove zadnje besede: „Vzdignite me, zadušiti me hoče!“ Umrli je 8. februarja 1849. Čez tri leta so mu postavili nagrobnik. Spomin na tega velikega moža je v Kranju še dolgo živel. Otroci so dobro poznali darežljivega doktorja, ki jim je delil fige. Tudi starejši so radi govorili o njem in pričeli polagoma razumevati ali vsaj verjeti, da je bil to za nas Slovence tako pomemben mož, kot le malokdo.

Mnogo je zbral o njem njegov sorodnik in posebni častitelj Tomo Zupan, nekaj časa tudi profesor na kranjski gimnaziji, ki se je ustanovljala v začetku 60. let. Veliko je napisal o Prešernu, skrbno sestavil njegov rodovnik in z ganljivo ljubeznijo čval, da se ni poškodoval stel ali kak drug pesnikov predmet, ki mu ga je hotela stara pesnikova častilka izročiti za njegov muzej šele po svoji smrti. Tomo Zupan je kot profesor in tudi sicer budil med kranjskimi dijaki zanimanje za slovensko književnost in za vse, kar je našega, slovenskega. Trajen spomenik mu je postavil Ivan Pregelj v „Osmero pesmih“ in v pesnitvi „Od Kranja do Brezji“: Vstrij Okrjglega... Ave sveta Majda, zdrav Zupanov grad! — Ta pravi med drugim: „Kaj bo Zigon, kaj Puntar, kaj profesor dr. K., tistega cenim, ki Francetov rodovnik pozna!“

Pri prebujanju kranjskega meščanstva je imela važno vlogo tudi narodna čitalnica, ki so jo ustanovili januarja 1853. V čitalnici je deloval tudi pesnik Simon Jenko, potem ko je bil v Kranju kot odvetniški koncipient. Prirejala je „besede“ s petjem deklamacijami in plesom in tudi na ta način budila narodno zavest.

Simon Jenko, doma na Podreči, je prišel 1844. prvič v Kranj v ljudsko šolo. Sošolec mu je bil Valentin Mandelc, s katerim sta bila še pozneje dobra prijatelja in sodelavca pri Vajah. Drugič je prišel Jenko v Kranj dvajset let po tistem, ko je prvič videl to „mesto na skali“. Ko se v svojem novomeškem dnevniku vprašuje, zakaj mu Novo mesto ni všeč, sodi, da zato, ker njegovega polja ni zraven in pravi „celo lepši in ljubši mi je gorenjski Kranj“. L. 1864. je torej zopet v Kranju. Prijatelj in sošolec Jurij Sterbene mu je preskrbel službo z 12 goldinarji mesečne plače pri notarju Strgarju. Jenko je sprejel, ker drugega ni kazalo. Stanovanje in hrano je imel pri 70 letnem župniku Mihi Mladiču, bolehnemu, osamljenemu možu, ki je imel Jenka otroško rad. Tedaj se je tudi seznanil z Mandelčevim Marijo, Valentinovo sestro. 15. junija je napravil drugi rigoroz in je mislil na Marijo, ona pa nanj. Na praznik sv. Petra in Pavla je Kranj sprejemal ljubljanske Sokolce. Sprejema in slavnosti sta se udeležila tudi Jenko in Mandelčeva Marija. Godba je igrala njegov „Naprej“. 1866. je odšel Jenko v Kamnik za koncipienta k Valentinu Prevcu in se julija 1869 z njim vrnil v svoje „mesto na skali“. Jenko je mnogo kadir in stvarno stavil v loterijo. Oboje mu je bilo v škodo, ker mu je slabšalo gmotno stanje in jemalo možnost nadaljnega študija. Zdravje mu je jelo pešati. 8. oktobra 1869. je legel in čez 10 dni umrl. 1873. je dobil spomenik.

Pregelj je napisal o Jenku roman „Simon iz Praš“, kjer se pogloblja v pesnikovo notranjost in podčrtava v njegovem življenju tiste zunanje predmete in dogodke, ki so notranjost kakorkoli oblikovali: Njegovo polje, Costosevci, Njegove pomladi, Meglenica, V njegovem Kranju. Njegova skrivnost. Obenem je delo izraz tega, kako pisatelj sam v sebi doživlja pesnika.

(Se nadaljuje.)

IZ UPRAVE.

Citatelje „Gorenjca“ na Jesenicah obveščamo, da naš list lahko naroče v podružnici „Slovenca“, Jesenice Krekov dom, kjer dobe vse informacije.

† Franc Mohorič

Dne 1. maja ob 2 uri zjutraj je umrl nenadno smrti od možganske kapi, g. Franc Mohorič, upravnik carine na Jesenicah, komaj 39 let star. Menda ni kmalu kaka smrt tako iznenadila Jeseničanov kot ta. G. upravnik je bil izredno priljubljen in spoštovan osebnost na Jesenicah, čeprav je šele lani prišel v naš kraj in prevzel odgovorno mesto šefa carinskih uradov. Bil je rodom Gorenjec, rojen v Ovišah. Imel je fin in neprisiljen vpluden nastop. Bil je zdrav in ni kazal nobenih znakov za kap. Slabo mu je prišlo prejšnji dan popoldne na kolodvoru v družbi neke komisije. Zdravniška pomoč je bila brezuspešna. Na domu je prejel zakrament sv. poslednjega olja. Smrt je povzročila še (toliko večjo pozornost, ker je pred nekaj leti v istem stanovanju umrl na isti način eden njegovih prednikov v službi. Pogreb je bil na Vnebohod popoldne ob velikanski udeležbi Jeseničanov in okoličanov. N. v m. p. — Preostalih naše iskreno sožalje!

Cepljenje otrok proti kozam

- 1.) Gornji del Jesenic s Hrušico in Plavškim Rovtom dne 6. maja ob 3. uri popoldne v stari šoli na Jesenicah. (Pregled 14. maja ob 4 uri popoldne.)
- 2.) Dolenji del mesta (bivša Sava in Podmežaklja) v meščanski šoli dne 8. maja ob 3. uri popoldne. (Pregled 15. maja ob 3. uri pop.)
- 3.) Ljudska šola — v šoli dne 9. maja ob 1 uri popoldne. (Pregled 16. maja ob 1. uri popoldne.)
- 4.) Meščanska šola dne 10. maja ob 1 uri popoldne. (Pregled 17. maja ob 1 uri popoldne.)
- 5.) Sv. Križ — Planina v ljudski šoli dne 11. maja ob 3. uri popoldne.

K cepitvi in k pregledu se morajo pripeljati vsi otroci, ki so bili živi na dan 31. decembra 1939, dalje vsi otroci, ki so dovršili 6. in 12. leto starosti in še niso bili ponovno cepljeni (šolarji).

Starše opozarjamo, da je cepitev obvezna!

Drobne novice z Jesenic

Draginjski prispevek, enkratni znesek 80 — 150 din, je izplačala v začetku maja KID svo-

jemu delavstvu in sicer samo tistim, ki so bili v njenem staležu pred 1. januarjem 1940. Zadnji tak prispevek je bil izplačan lani za božič. Pride torej na delavca dnevno 1—2 din. Ker se KID zahtevam delavstva po stalni draginjski dokladi upira največ z izgovorom Kašte, v kateri KID še ni povišala cen špecerijskim predmetom, bo treba to zadevo pojasniti javnosti, da ne bo kdo mislil, da je Kašta bogvekakšna dobrota za delavstvo.

Hude nesreče v tovarni KID. V zadnjih dneh se je dogodilo v tovarni več nesreč, od katerih sta dve težjega značaja, ena celo z smrtnim izidom. Premikala na tovarniškem železniškem omrežju Merl Kristjan se je prevrnil čez leseno ogrado za nakladanje in je padel na tir. Vagonček ozkotirne železnice mu je odrezal roko. Bizjak Franc, tovarniški železniški delavec, stanujoč na Hrušici, poročen s tremi otroci je nameraval pripeti tovarni vagon na prihajajočo lokomotivo. Ko je hotel vreči vzpenjačo na kavelj, se mu je ponesrečilo, da ni zadel na kavelj in je z vzpenjačo padel med vagonom in lokomotivo na tla. Žraven stoječi premikalec je sicer takoj dal znamenje in zavpil strojevodji, naj ustavi lokomotivo, kar je strojevodja tudi skušal storiti, toda nesreča je bila neizogibna. Le slučaj je pripisati, da mu kolo ni odrezalo glave na tračnici. Sicer so pa poškodbe bile tako hude, da je ponesrečenec kmalu umrl. Pokopali so ga na prvi maj popokline.

Mladinska akademija fantovskega odseka in dekliskega krožka se vrši na binkoštni ponedeljek zvečer v Krekovem domu. Naša mladina se z vneto pripravila, da pokaže sadove svojega dela v zimski sezoni.

Pri prosvetnih tekmah Triglavskega okrožja v nedeljo dne 28. aprila so se naši fantje v primeri z lani kar dobro postavili tako glede udeležbe kakor glede znanja. Dosegli so tretje mesto.

Umrlj v aprilu: 5. april (pokopan 7 aprila): Janez Dolenc, tov. delavec v poklju, rojen 1867, Ukova 5. — 9. aprila (pokopan 11. aprila): Jožef Fatur, tov. delavec v poklju, Hirska 9, rojen 1861. — 17. aprila (pokopan 19. aprila): Dušan Markizeti, sin tov. delavca, Industrijska 12, rojen 1938. — Naj v miru počivajo!

Rojstva v aprilu: 4. april: Stanislav Jožef Jug sin Stanislava, tov. delavca, Hrušica 9. — 8. april: Milan Puc, sin Matevža, tov. delavca, Železničarska 2. — 18. april: Branko Janez Trojar, sin Franca, tov. delavca, Savsko nabrežje 24. — 10. april: Jožefa Vovk, hči Mihaela, železniškega kurjača, Hrušica 55.

mi vrhunskimi elementi ves čas zbujal silen aplavz navzočih; škoda le, da ni bil za njegovo vajo pripravljen kar vzvišen prostor, o čem vseh dostopen. To pokaže in zna le pri ZFO že priznani Grmek.

Pa se je spored še nadaljeval. Dekleta so zavijala kolo, višješolci so tekli štafeto. Nastop se je končal z lepo izvedeno skupino, kjer je bilo nad 250 mladine. Močno je odmevala na prostornem telovadišču državna himna, efektnjšega zaključka niso mogli napraviti telovadci in telovadkinje.

Ves nastop se je izvršil brez odmorov, vse se je hitro prelivalo. Bilo je pa tudi dovolj pestro, da se oči niso utrudile. Staršev je bilo mnogo, mladine je obkrožala telovadni prostor na gimnazijskem dvorišču, ki je že samo po sebi dovolj zaprt in najprimernejše za podobne nastope. Omenjena telovadba spada prav gotovo med najlepše prireditve na gimnaziji v zadnjih letih. Na uspeh je zavod upravičeno ponosen, čestitati pa moramo g. prof. Zagarju, ki je pripravil po mnogem trudu tako doživljeno staršem, ki so ga za uspeh zasluženo nagradili s številnim odobravanjem.

Zdravniška služba na OUZD

Od 1. maja 1940 dalje bodo uradovi zdravniški v ambulatoriju OUZD v Kranju ordinirali sledeči čas:

G. dr. Pance Pavel od 7.30 do 10.30 ure;
g. dr. Vrbnjak Vinko od 8.30 do 11.30;
g. dr. Herfort Joža od 11 do 14 ure popoldne;
g. dr. Bežek Josip od 12 do 15 ure popoldne;
g. dr. Bežek Josip od 15 do 18 ure popoldne.
Dežurna služba zdravnikov OUZD v Kranju v mescu maju 1940 bo razdeljena sledeče:
2. dr. Herfort Joža, 3. dr. Pance Pavel, 12. dr. Vrbnjak Vinko, 13. dr. Bežek Josip, 19. dr. Bežek Josip, 23. dr. Herfort Joža in 26. dr. Pance Pavel.

TEDENSKE NOVICE

IZ UREDNISTVA

Naše cenj. dopisnike prosimo oproščenja, ker radi dveh praznikov nismo mogli priobčiti vseh poslanih dopisov, ki pridejo prihodnjič na vrsto.

Sporod sv. birme prihodnji teden

V nedeljo 5. maja v Tržiču.
V ponedeljek 6. maja v Lomu.
V torek 7. maja v Kovorju.
V sredo 8. maja v Križah.
V četrtek 9. maja v Dupljah.
V petek 10. maja v Podbrezjah.
Po enomesnem odmoru se vrši potem birma v Goricah in potem do konca junija po ostalih župnijah dekanije.

Plemenski sejem v Kranju

Plemenski sejem v Kranju se za mlade rodovniške bibe vrši letos v soboto pred binkoštnimi dne 11. maja. Na sejem bodo prignani samo biki pingavske pasme z rodovniškim poreklom od živinorejskih organizacij. Predvidoma bo na sejem prignanih okrog 40 bikov v starosti od 12 do 24 mesecev. Ob tej priliki bo najlepša prilika za nakup potrebnih plemenjakov, tako za organizacije, kakor tudi za občine in privatnike. Le za bibe nakupljene na plemenskem sejmu, dajo oblasti tudi podporo po predhodni prošnji. Sejm se vrši na živinskem sejmu v Kranju ter se prične zjutraj ob osmi uri. Vabimo vse kupce, da se plemenskemu sejmu udeležijo, vabljeni pa so tudi vsi ostali živinorejci, da si živali na sejm ogledajo.

Šoferji, avtomobilisti in mehaniki!

Ki žele biti premeščeni (prekomandirani) k avtotransportnim edincem ali v mehanične delavnice naj takoj zahtevajo potrebne tiskovine pri „Šoferskem društvu „Volan“ za dravsko banovino v Ljubljani, Copova ulica 2. Istotam dobe potrebne tiskovine poklicni šoferji, ki nameravajo nastopiti službo v vojski kot plačani nameščeni šoferji.

V Ljubljani dne 26. aprila 1940.

Jakomin Stane
tajnik.

Lovski tečaj v Kranju

V hotelu „Jelen“ se je danes zjutraj pričel tečaj za lovce, ki bo trajal dva dni, v petek 5. in v soboto 4. maja. Tečaj se udeležuje okrog 60 lovskih čuvajev in lovskih zakupnikov. Tečaj prireja „Lovsko društvo za Gorenjsko v Kranju“, kateremu je uspelo, da je kljub zaprekam izvedlo to koristno zamisel. Otvoril ga je predsednik društva g. ravnatelj Mohor, ki je pozdravil vse navzoče goste in udeležence tečaja, potem pa je obrazložil pomen in namen tečaja. Kot kaže program, bo tečaj zelo poučen in koristen, saj bo obsegal različna predavanja s številnimi lovskimi skiptičnimi slikami.

KRANJ

Osebnost. Dr. Josip Bežić zdravnik v Kranju sporoča, da se je vrnil s študijskega dopusta in da zopet redno ordinira.

Poroka. Včeraj popoldne sta se poročila g. Rebolj Franc, hišni posestnik na Klancu in gđ. Knežič Tončka šivilja s Primskovega. Mlademu paru naše čestitke!

Šmarnična pobožnost. Mesca maja vsak večer se v farni cerkvi vrši pri Marijinih oltarju Šmarnična pobožnost, katere se redno udeležuje polna cerkev ljudi. Marijin oltar je bil pred leti prenovljen, letos pa je dobil nov podstavek in ob straneh moderna in praktična nastavka za rože.

Krajevni odbor za zaščito pred napadi iz zraka v Kranju priredi v sredo, dne 8. maja 1940 ob 20. uri v gimnazijski telovadnici predavanje o zaščiti pred napadi iz zraka.

Prebivalstvo se vabi, da se predavanja v čim večjem številu udeležijo. Za člane oddelkov pasivna zaščite je udeležba strogo obvezna. Občina Kranj, referat za zaščito pred napadi iz zraka, dne 30. aprila 1940.

Delavski praznik 1. maj je v Kranju potekel zelo mirno. Večina tovarn je itak obratovala. Tako so delali v „Jugobruni“, „Inteksu“, na Gašterju v Hellerjevi in Sirčevi tovarni, edine v „Jugočeški“ so delavci izglasovali, da se 1. maj praznuje. Obratovali tudi niso „Jug. tvornice gume.“ Z ozirom na prvi maj je bilo precej živahno prejšnji večer na Šmarjetni gori in pa naslednji dan na Sv. Joštu, kamor je pohitelo precej ljudi, kolikor izletu ni oviralo slabo vreme. Naši komunisti so seveda nekaj dni poprej nastopili letake pa sklopili, ki na delavce niso imeli nikoli vpliva. Sicer pa je minil 1. maj kot vsak drug dan.

Na realni gimnaziji v Kranju se bo vršil 9. maja 1940 ob 4. uri popoldne pevski koncert, ki bo združen z zadnjim sestankom staršev v letošnjem šolskem letu. Vstopnine ni, pač pa se bo hvaležno sprejemalo prostovoljne pri-

spevke. Vsi prijatelji petja, zlasti še starši dijakov vjudno vabljeni k udeležbi.

„Gorenjski rejec malih živali v Kranju“ sporoča vsemu članstvu, da se vrši v nedeljo dne 3. maja 1940 ob 9. uri popoldne v gostilni „Na Planini“, Huje 44, V. redni občni zbor.

Eventuelne predloge naj stavi članstvo najkasneje eno uro pred občnim zborom, odboru v proučitev. Za vse člane občni zbor obvezen!

Odbor.

Preselitev davčne uprave. Kot doznavamo se bo davčna uprava v Kranju s 1. junijem preselila v nove uradne prostore in sicer v Adamičevo poslopje, kjer se je prej nahajala tovarna „Ika“. Davčna uprava bo nastanjena v II. nadstropju.

Gradnja pošte. Dela za gradnjo novega poštne poslopja v Kranju nasproti hotela „Evrope“ so se premaknila z mrtve točke. V torek so pričeli z nadaljevanjem izkopa, vendar je v sredo dež prekinil delo. Če bo hotel podjetnik do določenega termina zgradbo dovršiti, bo treba precej pohitei.

Strelska sezona je oživila. Letos je naš list že večkrat obširno poročal o delu in napredku naše marljive strelske družine v Kranju. Vse strelce in prijatelje strelskega športa obveščamo, da se je že pričelo z rednim streljanjem na strelišču v Struževem. Zato se vsi strelci v nedeljo popoldne vabijo v Struževo k strelskim vajam.

Občni zbor okrajne JRZ se je vršil v ponedeljek 15. aprila v pisarniških prostorih v hotelu „Jelen“. Občnega zbora so se udeležili delegati krajevnih organizacij, to je predsedniki in podpredsedniki v polnem številu. Na zboru je najprej podal obširno in izčrpno poročilo o domači in zunanji politiki in o sedanjem položaju tajnik banovinske JRZ g. Casar. Za res informativno poročilo so bili govorniku udeleženci občnega zbora zelo hvaležni. Potem so sledila poročila odbora, v katerih so se prebretale vse tekoče zadeve, pri volitvah pa je bil izvoljen ponovno stari odbor. Sprejeta je bila tudi posebna resolucija, v kateri so v prvi točki zborovalci zahtevali čimprejšnjo ustanovitve banovine Slovenije. Občni zbor je bil lepa manifestacija naše politične organizacije v kranjskem okraju, ki je povsod pridno na delu.

Modernizacija Jezerske ceste. Poročali smo že, da bo letos do poletja Jezerska cesta do Britofa asfaltirana. Pretekli ponedeljek so že pričeli s prvimi deli. In sicer so s posebnim strojem, katerega je vlekel za seboj valjar, zrahljali površino ceste, da bo mogoča nadaljnja obdelava in spramaksiranje.

Jelenov klanc. Na Jelenovem klancu se sedaj vrši promet samo enosmerno. Promet za Ljubljano je usmerjen po Kopališki ulici in Stari cesti, dočim je za promet iz Ljubljane odprta še sedanja cesta po klancu. Pred Jelenom še vedno razkopavajo in poglabljajo cesto, pri čemer so naleteli na precejšnje ovire, ker je ponekod sama skala, katero je treba vrtati. Izkopani material sedaj sprosti odvažajo proč. Pred hotelom „Jelen“ bo cesta poglabljena za cca 70 cm, tako da bodo za vhod potrebne stopnice.

Kostanje so posekali kot smo poročali že prejšnji teden ob cesti pred gimnazijo. Nekateri predlagajo, naj posekajo še drugo vrsto kostanjev, ker ta vrsta ne nudi sedaj nobene zaključne slike. Pravtako so posekali kostanje vzdolž tiskarne „Save“ in mimo kina „Tali-ja“. Seveda pa bo mesto starih kostanjev sedaj treba nasaditi kako drugo lepotočno drevje.

ŠKOFJA LOKA

Nagajivci. V našem mestu imamo nekaj tako dobro vzgojenih mladeničev, ki zvečer poromajo za Grad in tam z raznimi svetlobnimi sredstvi razsvetljujejo nižje ležeče stavbe ter tako motijo mirne prebivalce. Nekateri rogoviležem je že pred letom javna oblast ohladila živce, sedanjim pa bo treba kar krepko posvetiti, da se lo še v njihovih glavah zavitale in da ne bodo ponoči delali svetlih dnevo, ko pa sami še podnevi tavaajo v temi.

Nev vemo ne ure ne dneva. V četrtek je po kratki bolezni preminul Omejc Jernej, znani „Lajnarjev oče“. Lajnarjeve je ta teden kaj

Poslužujmo se
»PUTNIKA«
V KRANJU

Vozne karte stanejo točno toliko kot na postaji, dobite jih dan, dva ali več pred odhodom, ako ste zadržani, lahko karto vrnete.

Preden se podeste na pot, pridite na brezplačen posvet

k »PUTNIKU«

hudo prizadelo. Oče je umrl, mati si je zlomila nogo, edini sin Franc pa je odšel na orožne vaje. Tako ni doma ostalo prav nikogar razen snaha, ki pa tudi pričakuje veselja dogodka. Tako je družina silno prizadeta. Ob smrti očeta vsem naše iskreno sožalje!

Pri Sv. Ožaltu pa je umrla Marija Fojkar ali „Alčeva Marijana“.

Dobro pripravljena s sv. zakramenti je odšla po večno plačilo k Bogu gospa Tončka Košir, roj. Juvan, vdova po trgovcu. Rajna je bila dobra krščanska mati, ki je otroke lepo vzgojila. Bila je zavedna članica kat. prosvet. društva, ki se je udeležila pogreba z društveno zastavo in številnim zastopstvom. Na zadnji poti v terek popoldne jo je spremlilo lepo število občinstva in ji tako izkazalo zadnjo čast. Za njo žalujejo družine: Košir, dr. Gorjanec, dr. Ganter, Thaler, Guzelj, Juvan in jim izrekamo iskreno sožalje, rajna gospa pa naj mirno počiva pri Bogu!

Nesreča. Oni teden so se otroci igrali na blodih ob „Seširjevi“ žagi. Zagar jih je sicer večkrat opominjal naj gredo s hodov. A otroci so mu raje spakovali, kakor bi ga ubogali. Kmalu nato so se hodi sprožili in delal blod se je zavalil na hčerko Ranta Antona, delav-

ca v tovarni „Sešir“ in ji zmečkal nogo. Prepeljali so jo v bolnico.

Občinstvo je izredno zadovoljno z dobitki, ki bodo na veliki tomboli Kat. prosvetnega društva v Skofji Loki dne 2. junija. Vsakdo upa, da bo zadel prvorazno telico, ali pa 10 moških in ženskih koles, zaboje sladkorja in olja, nekaterim je zlasti všeč sod vina s plačano trošarino, dekletom pa predvsem kuhinjska oprava in šivalni stroj. Zato je že sedaj res veliko zanimanje za tombolo in povpraševanje po tablicah, ki stanejo v predprodaji samo 5 din. Pri nakupu tablic pa pazite na društveni žig s sliko sv. Jožefa, da ne bo nepotrebne jeze na koga drugega, kajti naše društvo hoče izpeljati to veliko tombolo v zadovoljstvo vsega občinstva.

ŠENCUR

Že dolgo vrsto let življenje v našem društvu ni bilo tako razgibano, kakor letos. V nedeljo, 5. maja 1940, postavi društvo krono svojemu letošnjemu delu na odru s čarobno pravljico igrano „Čarobni zvonček“. Predstava se začne ob treh popoldne v dvorani Prosvetnega doma. Nastopalo bo nad 50 oseb v slikovitih oblekah. Čisti dobiček je namenjen za nove kalise, ki smo jih zelo potrebni.

Šport

Kranj : Jesenice 2 : 1

Preteklo nedeljo se je odigrala na Jesenicah tekma med glevnima rivačoma ljubljanske skupine I. razreda med SK Bratstvom in Kranjem, v kateri je šlo za naslov prvaka ljubljanske skupine I. razreda. Obisk na Jesenicah je bil sam živa priča te res pomembne tekme, saj so Jesenice imele v nedeljo rekordni obisk.

Igra je potekala takole: Početni udarec ima SK Kranj ter mora igrati po odločenem žrebu proti soncu. Menjajo se nevarne situacije na obeh straneh pred golom in to z brzino, katero je videti le pri boljših ligalskih tekmah. Grobna tišina zavlači na igrišču, ko prisodi sodnik vsekakor preostro kaznen proti Kranju izraženo 11 metrovko. Jeseničani so sigurni, da imajo prvi gol pod streho, toda izborni vratar Kranja, drži ostri strel Janežiča in svetišče Kranja ostane še neokrnjeno. Ubranitev vratarja enajstmetrovke podžge ostale kranjske fante in kmalu nato po krasnem predlošku desnega krila Slokana pošlje Petak žogo v mrežo in postave 1:0. Gostje ohrabreni po uspehu, še bolj povežejo svoje vrste in zopet se pojavi desno krilo Slokan, ki preigra obrambo Bratstva ter po sijajnem predlošku odda žogo Petaku, ki je na svojem mestu in v drugič pretrese mrežo ter zviša rezultat na 2:0. Bratstvo skuša za vsako ceno zboljšati razliko, toda odlični Kranjčani osobito odlični srednji krilce Baumkirchner, jim onemogočijo vsako akcijo. Tik pred polčasom uide po krivdi levega krilca Janežič in posreči se mu poslati žogo v mrežo (rezultat 2:1).

Po odmoru se situacije zopet hitro menjava, žalibog pa ni igra več na tisto lepi višini, kot v prvem polčasu. Igralci Bratstva, uvidevajoč, da jih moštvo Kranja na vsem terenu nadkriljuje, so posegli po surovi igri ter bi morala biti postavljena po vsej objektivnosti

dva igralca iz igrišča, če bi imel vodstvo v rokah bolj odločen sodnik, kakor je bil g. Mehle. Da ni doživel Bratstvo hujšega poraza, se imajo zahvaliti v glavnem sodniku. Res je, da se pri prvenstvenem tekmovanju ne presoja tako ostro glede 11 metrovk, toda če je prisodil 11 metrovko Kranju, bi jih moral prisoditi Bratstvu najmanj pet. Ker surovost igralcev Bratstva radi popustljivosti sodnika le ne popusti, se Kranjčani potegnejo v obrambo ter zavlačujejo igro, ker hočejo vsekakor zapustiti igrišče z zdravimi udi.

Rezultat, ki je bil postavljen že v prvem polčasu, je tudi ostal do konca tekme. Dasi-ravno so bili vsi igralci Kranja več ali manj blesirani, so z zmago obeh točk postali prvaki ljubljanske skupine, kateri naslov si je še dan prej Bratstvo v časopisni objavi samo prilastilo.

V nedeljo 5. maja ob poli 4. uri prvenstvena nogometna tekma

SK MARS : SK KRANJ
(Ljubljana) (Kranj)

v predtekmi ob 2. uri:

SK BRATSTVO B : SK KRANJ B.

Bivanje inozemcev

Po uredbi ministrskega sveta o bivanju in kretanju inozemcev z dne 17. aprila 1940 sme tuji državljani stanovati samo v kraju, ki je označen v dovoljenju za bivanje. Vsi oni inozemci, ki imajo veljavna dovoljenja za bivanje, morajo stanovati samo v kraju, kjer so stanovali takrat, ko so vložili prošnjo in ki je označen v njihovem naslovu v dovoljenju za bivanje. Če hoče inozemec spremeniti svoje bivališče, mora po-

predpisani poti vložiti novo prošnjo na bansko upravo. Inozemec, ki bi brez dovoljenja banske uprave prenočil mesto bivanja, bo kaznovan po čl. 3. navedene uredbe z zaporo do 40 dni ali s denarno kaznijo do 1.500.— din. Poleg tega bo po izvršeni kazni izgan iz kraljevine Jugoslavije.

Kraljevska banska uprava dravske banovine.

MALI OGLASI

Za vsako besedo v malih oglaših se plača D. 0-50. Najmanjši znesek je 8 D.

Važno! Modroce, otomane, spalne divane itd. izdeluje solidno in po nizki ceni BERNARD MAKŠ, tapetnik — Na skali št. 5. (v hiši g. Šipica)

Kolesa prodajam še vedno po starih nizkih cenah. — Julij Zevnik, Stražišče.

Sprejme se takoj učenka v trgovino s čevlji. Naslov v upravi.

Odda se enosobno stanovanje z uporabo kopalnice takoj. Istotako se odda meblirana soba tudi s souporabo kopalnice. Naslov v upravi.

Iščem inštruktorja za stenografijo gospodični, ki ima že nekaj osnovnih pojmov. Ponudbe na upravo pod „Brzopis“.

Stanovanje 2 sob s kuhinjo in pritliklinami, sončno, v sredini mesta se odda s 1. junijem. Fock, Kranj.

Dvosobno stanovanje z vsemi pritliklinami in meblirano sobo za boljšo osebo oddam. Poizve se v upravi „Gorenjca“.

Trosobno stanovanje oddam z junijem. Klanc 83, Miklavčič.

Otroški voziček, malo rabljen kupim. Naslov v upravi „Gorenjca“.

Odda se lepo enosobno stanovanje, Stražišče 269. Bitenc Stanko.

Sprejema hranilne vloge in tudi vloge na tekoči račun. Hranilne vloge se lahko vplačujejo tudi po čemu Poštne hranilnice in so vlagateljem te položnice na razpolago.

★

Hranilne vloge se obrestujejo po 4% in so vlagateljem vedno na razpolago. Vezane vloge s tri mesečno odpovedjo se obrestujejo po 5%.

HRANILNICA IN POSOJILNICA
V KRANJU R. Z. Z. N. Z. LJUDSKI DOM

Mimica Zegorska:

Marija Taborska

Zgodovinska povest iz dobe turških časov.)

„Kakor ti Micki pomagaš,“ je razposajeno vprašal Martin. „Le glej, da se bosta vidva s Polonico tako lepo razumela, kakor se midva z Micko,“ je rekel Tit in se presedel na drugi konec mize.

Martin in tovarnik Filip sta zbijala za mizo šale, pa tudi Pankrac in Vilibald sta uganila nekatero.

Na Taboru je zazvonilo. Svatje so vstajali izza miz, zavijali se v kožuhe in sedli na voze. Kmalu potem so vozovi drčali iz Vilibaldovega dvorišča proti Podtabru. Spremljali so jih fante na konjih. Dolgo je že minilo, preden so odšli iz Lipetove hiše na Tabor, kjer jih je že čakal župnik Martin in Polonica sta pristopila k oltarju. Marija Sedemžalostna je kraljevala v njem, nad njo je stal sveti Bernard, ki ni bil več zaščitnik Tabora, odkar ga je Marija obvarovala pred pesjani.

Resno sta poslušala ženin Martin in nevesta Polonica župnikovo pridigo. Veselju tega dne so se pridružili žalostne misli in spomini na preteklo leto. O vsem je razmišljal Martin, zali ženin, s črnimi lasmi in temnimi očmi, visok, kakor jelka v gori. Misli je na Volbenka, ki mu je zastrupil mater in ga je pozneje obtožil umora, misli na Tita in na beg iz ječe. Potem je prišel turški vpad in z njim dolga vrsta strašnih dni. Spomnil se je grozne poti skozi Močilsko jamo in spet Volbenka, ki mu je tako čudno vedno križal pot. Neposled mu je vstal v spomin dan, ko je Volbenk v Radovljici potrdil, da je zoper Martina krivo pričeval in goveda sovraštva in prise-

gel, da je Martin nedolžen. Volbenka so našli drugo jutro mrtvega v ječi, ponoči se je zastrupil.

Tudi Polonice misli so šle daleč, daleč. Martin je prišel kupovat ovce, in jo je tedaj vzbujal, tudi ona ga je vzbujala. Tisto usodno jutro je šla s hlapcem v Radovljico, jo je oskrbnik Leopold ugrabil in ukazal zapreti. Čez dva dni jo je velel priversti v svojo sobo. Ponujal ji je vina, govoril ji o svoji ljubezni. Poljubiti jo je hotel, a ona ga je pahnila proč od sebe. Potem je postal nasilen, hotel je strgati obleko z nje. Takrat so se pa odprla vrata, prišel je Gorazd, oster lovski nož je držal v roki. Iz onostranstva je dahnul:

„Leopold, eno jagnje si uničil, te pa ne boš, Leopold, danes sem ti prinesel plačilo!“

Leopold je kričnil, planil je k mizi, pograbil nož in hotel zaklati Gorazda.

Mračno je odgovarjal Gorazd.

„Ne boš me, Leopold! In te golobice ne boš oskrnil!“

Gorazdov lovski nož je zabilsnil, Leopold ni niti zagrežal. Padel je po tleh, iz prerezanega vratu mu je bruhala črna kri.

Gorazd je izginil in tudi Polonica je zbežala iz kraja smrti.

Do tu je bil spomin kakor strašne sanje. Drugo jutro jo je pa oče Vilibald, ki je iskal sina, našel in jo odvedel domov. Z Martinom sta si dolgo gledala v oči, naposled jo je županov sin objel in je glasno vzkliknil:

„Polonica, nihče več te mi ne vzame!“

„Kdo me je rešil?“ se sprašuje dekle. Gleda v Marijine oči in ve: „Ti, o Marija Taborska, Mati Sedemžalostna!“

„Kdo mi je pomagal, kdo mi naklonil to srečo?“ se vpraša tudi Martin. Mrvega Jezusa v Marijinih rokah vidi

in tudi ve: „Nihče drugi kot ti, o Marija Taborska, mati Sedemžalostna.“

„Župnik je nehal govoriti. Zenin in nevesta kakor v sanjah poslušati svate, ki pojo:

„O Marija, Mati Sedemžalostna!
V naročju držiš Jezusa;

mrtev in blede ljubljani tvoj Sin
prebada sedem te mečev bolečin.

Ti si na nas pogledala,

si grešnikov se usmili.“

Pesem je potihnila. Resno župnikovo vprašanje drami Martina in Polonice iz bolečnih spominov, da glasno in jasno odgovorita:

„Da.“

„Da.“

Da. Zato, da Vilibaldov rod ne bo izumrl.

★

Se stoji med smrečjem na gričku cerkvice na Taboru in kraljuje nad petimi vasi: nad Podtabrom, Britofom, Srednjo vasio, Dolenjo vasio in Bistrico. Se kraljuje v glavnem oltarju Marija Sedemžalostna s mrtvim Jezusom v naročju, nad njo je sveti Benedikt. Obzidje iz turških časov še danes obdaja cerkvico, da ljudstvo ne bi pozabilo na najstrašnejši kos naše zgodovine. V klanec in ravnotežje še vabijo bronasti zvonovi romarja.

Se danes prihajajo trudni romarji, poklekajo pred oltarjem in usta šepetajo, česar je polno srce:

„Pomagaj, o Marija Taborska, Marija Mati Sedemžalostna!“

Konec.